

A Kernpunten

- * De praktische vroomheid van de Farizeeën was een show geworden. Maar bij geven, bidden en vasten gaat het allereerst om iets tussen God en ons. Wat mensen niet zien, ziet God wél!
- * Geven en vasten zijn de hulpmotoren van het gebed. Zij ondersteunen het gebed dat zich richt op Gods Koninkrijk.

B Bijbelstudie**Mattheüs 6**

1 Ziet toe, dat gij uw gerechtigheid niet doet voor de mensen, om door hen opgemerkt te worden; want dan hebt gij geen loon bij uw Vader, die in de hemelen is.

2 Wanneer gij dan aalmoezen geeft, laat het niet voor u uitbazuinen, zoals de huichelaars doen in de synagogen en op de straten, om door de mensen geroemd te worden. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.

3 Maar laat, als gij aalmoezen geeft, uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet, opdat uw aalmoes in het verborgene zij,

4 en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

- a Wat bedoelt Jezus met het woord "gerechtigheid"? (vers 1)
- b Wat is het motief van de Farizeeën om gerechtigheid te doen? (vers 1 en 2)
- c Wat bedoelt Jezus in vers 2 met de woorden: "Zij hebben hun loon reeds"?
- d Wat is het "loon" dat God geeft?

5 En wanneer gij bidt, zult gij niet zijn als de huichelaars, want zij staan gaarne in de synagogen en op de hoeken der pleinen te bidden, om zich aan de mensen te vertonen. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.

6 Maar gij, wanneer gij bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur en bid tot uw Vader in het verborgene; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

7 En gebruikt bij uw bidden geen omhaal van woorden, zoals de heidenen; want zij menen door hun veelheid van woorden verhoord te zullen worden.

8 Wordt hun dan niet gelijk, want /God/ uw Vader weet, wat gij van node hebt, eer gij Hem bidt.

9 Bidt gij dan aldus:

Onze Vader die in de hemelen zijt, uw naam worde geheiligd;

10 uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede, gelijk in de hemel also ook op de aarde.

11 Geef ons heden ons dagelijks brood;

12 en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;

13 en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

/Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid.

Amen./

14 Want indien gij de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven; maar indien gij de mensen niet vergeeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven.

- e Wat is "de binnenkamer"?
- f Wat bedoelt Jezus in vers 7 met "omhaal en veelheid van woorden"?
- g Wat is beslist een voorwaarde voor ons bidden? (vers 14)

16 En wanneer gij vast, toont dan niet, zoals de huichelaars, een somber gelaat; want zij maken hun aangezicht ontoonbaar, om zich aan de mensen te vertonen, wanneer zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.

17 Maar gij, zalf uw hoofd, als gij vast, en wast uw gelaat,

18 om u niet bij uw vasten aan de mensen te vertonen, maar aan uw Vader, die in het verborgene is; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

- h Waarom maken mensen die vasten hun gezicht ontoonbaar? (vgl. vers 16)
- i Waarom moeten mensen die vasten - volgens Jezus - hun hoofd zalven en hun gezicht wassen? (vgl. vers 17)

C Toelichting

Het tweede deel van de Bergrede gaat over *het doen van gerechtigheid*. Dit doen van gerechtigheid werd niet omschreven in de joodse wet, maar werd door velen wel in praktijk gebracht, omdat het de rechtvaardige sierde en zijn aanzien verhoogde.

Applaus!

Daar waren ze erg gevoelig voor, de Farizeeën. Want over hen gaat het in Mattheüs 6:1-18!

Zij waren in tegenstelling tot de Schriftgeleerden (Mattheüs 5:21-48) maar gewone mensen. Maar zij brachten in ieder geval de vroomheid in praktijk! Maar hoe? Wat was hun motief?

En daar gaat Jezus het nu over hebben: "Ziet toe, dat gij uw gerechtigheid niet doet voor de mensen, om door hen opgemerkt te worden; want dan hebt gij geen loon bij uw Vader, die in de hemelen is."

En die gerechtigheid bestond voor de Farizeeën in het doen van *goede werken*. Drie stonden hoog aangeschreven: *het geven van aalmoezen, het bidden en het vasten*. Maar juist deze drie waren een uiterlijk vertoon geworden, een soort godsdienstige show van: Kijk eens hoe vroom ik ben. Dan doe je het niet meer uit liefde tot God en de naaste, maar uit eigenbelang. Niet om God te eren en de naaste te dienen, maar om zelf applaus te krijgen. Hoe het dan wel moet? Dat vertelt Jezus ook.

1 Geven

Openbare armenzorg was in Israël goed geregeld. In geld en in natura werd ingezameld en uitgedeeld. Dat inzamelen gebeurde in de vorm van verplichte bijdragen (VVB). Daarnaast was er een uitgebreide vorm van privé-weldadigheid, waarbij dikwijls flinke sommen werden geschonken.

De Farizeeën in Jezus' dagen hebben er een soort zélfreclame van gemaakt. In de synagogen en op de straten vond men opschriften waarop met naam en toenaam werd gemeld wie een schenking had gedaan voor een stad of een synagoge.

Jezus denkt hier wellicht aan mensen die op sabbat in de synagoge via een 'kanselmededeling' lieten weten dat er dán en dáár en door díe een uitdeling zou zijn ten bate van de armen; dat bericht werd dan in de stegen - waar de armen woonden - ook meegedeeld. Maar zulke gevers hebben hun beloning al: zij oogsten het applaus waarom het ging. De huichelaars! De toneelspelers! Ze hoeven er niet op te rekenen dat ze bij God in de gunst staan.

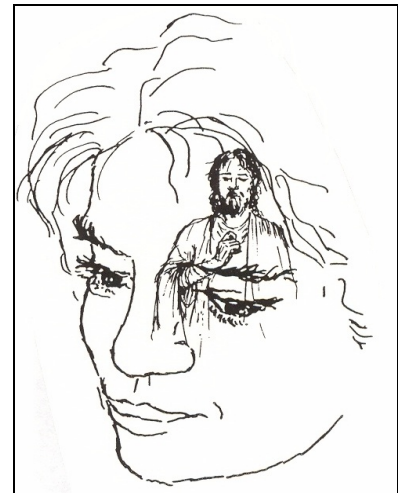
Nu zegt Jezus níet dat er dan maar géén aalmoezen meer gegeven moeten worden. Het verkeerde gebruik heft het gebruik zélf niet op. Want het is onze taak te zorgen voor de armen. Maar: bescheiden, in stilte, onopvallend. Wat mensen niet zien, ziet God wél. En Hij zal het u vergelden.

De *houding* waaruit je geeft, is belangrijker dan de hoeveelheid. God heeft ons geld niet nodig. Wij mógen geven. Daarom heeft God alleen de blijmoedige gever lief. Als je niet met blijdschap kunt geven, is de gave niet waardevol voor God.

2 Bidden

Het gebedsleven bij de joden ten tijde van Jezus was zeer intensief: regelmatig bidden op vaste tijden - twee of drie keer per dag - was vrij lang in gebruik. Behalve vaste tijden waren ook vaste formuliergebeden - waaronder het hoofdgebed van de joden, het Sjemóné Esré - in gebruik en ook het vrije, persoonlijke gebed.

Maar ook hiervan maakten de Farizeeën een show. Geregeld en in het openbaar bidden was gebruik in die tijd. Gewoonlijk gebeurde dit in de tempel. Er waren vaste gebedstijden. Wanneer je op die gebedstijd niet in de tempel of de synagoge was, kon het ook op de plek waar je op dat moment was. De 'huichelaars' maakten daar misbruik van door ervoor te zorgen dat ze juist op de gebedstijd op een plek waren waar veel mensen zich bevonden, bijvoorbeeld op een plein. Zo werd bidden een soort 'vroomheidsetalage' waarin iedereen je kon zien staan ... Kalm aan maar met die publiciteit.

... *doe het in het verborgene*. Een kleine plek is groot genoeg om de hemel te bereiken. Voor wie gelooft is de eerste vraag niet of hij aan tafel bidt en in de kerk bidt, maar of hij ook bidt buiten alle mensen om. Daar wordt het gebed zuivere Godsdienst. Als we het in stilte en afzondering niet kennen of verwaarlozen, verliest het gebed aan tafel en in de kerk zijn waarde voor God.

... *doe het zonder veelheid van woorden*. Heidenen dachten hun goden onder de indruk te kunnen brengen met 'veelheid van woorden'. Zoiets als: de goden als het ware 'plat-praten', door een opeenstapeling van eigen-, bij- en erenamen van godheden. Zo werd het *magisch effect* van het gebed verhoogd. Maar dat is geen gebed, geen praten mét God. Bovendien weet Vader wat we nodig hebben.

3 Vasten

Bij allerlei gelegenheden werd er door de joden gevast. Maar heel in het bijzonder toch wel op de Grote Verzoendag. Men verootmoedigde zich voor God: men beleed zijn schuld en was nederig voor God. Vasten: het gebaar van berouw over de schuld, van verdriet en van ommekeer.

In Jezus' tijd onderhielden de Farizeeën twee vastendagen per week. Het is door de Here Jezus niet afgekeurd of afgeschaft. Maar wél keert Hij zich tegen het vasten als vertoning. Als je overal je sombere gezicht laat zien, dan heeft het niks meer te maken met iets tussen God en jou. Laat het dat toch vooral zijn. Want vasten kan heel goed zijn om je zo meer te concentreren op God. Wie dingen kan laten staan om bij de dingen van God stil te staan, zal de rijkdom daarvan ook ervaren.

Al blijft het vasten permanent op de agenda. We moeten altijd bereid zijn om dingen los te kunnen laten. Want rijk is niet wie veel heeft. Maar wie veel heeft om te geven. En bij het vasten blijkt onze houding op dat punt.

Een drieluik

Geven, bidden en vasten. Drie activiteiten, waarin gelovige mensen bezig zijn met het Koninkrijk van God en met het doen van meerdere gerechtigheid.

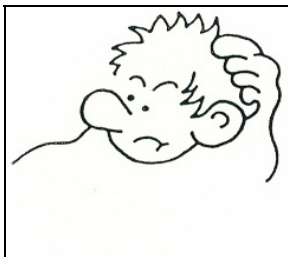
Geven en vasten bevorderen de concentratie op het gebed. Ze helpen je om je hart te richten op het Koninkrijk. Iemand heeft het geven van aalmoezen en het vasten eens de '*hulpmotoren*' van het gebed genoemd. Want daarbij moet je niet gehinderd worden door de last van je bezit en de zorgen van je rijkdom. Ze maken je lichter. Zo kom je dichter tot God.

In het gebed komen we tot God in de verwachting, dat Hij ons alles wil geven. Hoe kunnen wij tot een alles gevende God komen, wanneer wij zelf altijd alles krampachtig willen vasthouden en nooit eens iets kunnen weggeven of loslaten? Het geven en het vasten zijn tekenen van een gelovige houding bij het komen tot de gevende God. En daarom horen ze bij elkaar: geven, bidden, vasten.

D Gesprek

- 1 Hieronder vind je vijf stellingen en vijf bijbelteksten. Noteer achter elke tekst welke stelling daarbij hoort.
 - a Giften voor christelijke doeleinden mogen geen sluitpost zijn op de begroting.
 - b De houding waaruit je geeft is belangrijker dan de hoeveelheid die je geeft.
 - c We hebben de plicht de rijkdom zodanig te beheren dat niemand iets tekort komt en niemand teveel heeft.
 - d Open-schaal-collectes zijn uit de boze.
 - e Geld-geven is ons niet ingebakken.

Exodus 16: 18 ... Marcus 10: 23 ... 2 Corinthiërs 9: 7 ...
Mattheüs 6: 1-4 ... 2 Corinthiërs 9: 5 ...
- 2 In de Bijbel lezen we van gebeds-houdingen (staande, geknield, liggend), van gebedstijden en andere gebedsgewoonten. Wat vind je daarvan? Kun je daar wat mee?
- 3 Waarom sluiten we onze ogen en vouwen we onze handen bij het bidden?
- 4 Hoe denk jij over vasten vandaag? Waarom zou je vasten? Zijn er nog andere vormen van vasten te noemen dan alleen het afzien van eten of drinken?

Denkertjes

"Ik hoorde eens van een stervende, met wie het Onze Vader gebeden werd. Telkens bleef het gebed van de stervende steken in juist deze bede: En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij ... Zoals de naald van de grammofoon die niet over een barst heen wil.

Daar zat ook een barst in het leven van de betreffende persoon. Inderdaad liep er iemand rond, die zij nog nooit had kunnen vergeven."

Het moet in India gebeurd zijn. Een vrouw met een zwaar pak op haar hoofd sjokte langs de weg. Een vrachtauto kwam haar achterop en de bestuurder gaf haar een lift. De vrouw klom op de wagen, maar hield het zware pak op haar hoofd. Toen haar gevraagd werd of zij dat zware pak niet wilde neerzetten, zei zij: Ach nee, u bent al zo vriendelijk om mij mee te nemen, nu zal ik dat pak zelf wel dragen ... Erg onnozel van die vrouw, zeggen wij. Maar zijn wij dan nooit zo onnozel? Wij dragen op onze levensweg een heel pakket mee van zorgen, vragen en angsten, zonder het toe te vertrouwen aan God. Zou Jezus het juist daarom midden in de Bergrede over het bidden hebben? Omdat we, zonder God erin te betrekken, nooit kunnen doen wat in de Bergrede staat?